

Het Vredescentrum komt een workshop verzorgen met het burgerschapsspel Terra Nova Minimaatschappij. Uit onderzoek én de praktijk blijkt dat de klas het meest aan de workshop heeft als er een korte voorbereiding en reflectie plaatsvindt. Daarom bieden wij, de makers van het burgerschapsspel, tips & tricks voor de momenten Voor, Tijdens en Na de workshop. Veel succes en plezier gewenst!
Het team van Stichting Terra Nova – Democratisch Design

VOOR DE WORKSHOP

Wat kan je doen ter voorbereiding op de workshop?

Bepaal de leerdoelen voor jouw klas

- Als het burgerschapsspel helemaal nieuw is, kan het fijn zijn eerst een filmpje te zien over hoe het in de klas werkt, via terra-nova.nl/vredescentrum.
- Bepaal welke leerdoelen je hebt voor jouw klas met deze workshop.

Voorbeelden van leerdoelen zijn:

- oefenen met (bepaalde) burgerschapscompetenties;
- betrokkenheid bij maatschappelijke uitdagingen stimuleren;
- bespreekbaar maken van schurende onderwerpen;
- verplaatsen in een ander perspectief en omgaan met verschillen;
- oefenen met taalvaardigheid en discussiëren;
- instellen van moreel kompas en kritische meningsvorming;
- probleemoplossend en creatief denken;
- groepsvorming en samenwerken;
- plezier beleven in samen iets bedenken en leren van elkaar.

Maak groepjes van 4-5 leerlingen

Dit kunnen de bestaande klasgroepen zijn, maar je kunt ook een indeling maken met een bepaald doel. Bijvoorbeeld:

- op basis van sociale dynamiek: groepeer leerlingen van wie bekend is dat ze elkaar positief beïnvloeden, of om te zorgen dat bepaalde leerlingen zich veilig voelen;
- op basis van niveau of mondigheid: groepeer leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn, of kies voor een gebalanceerde mix;
- op basis van perspectieven: groepeer leerlingen met verschillende achtergronden of belevingswerelden, of die normaal weinig contact hebben.

Bereid de klas voor op de workshop

- Vertel wie er in de klas komt en waarom. Vertel wat de leerlingen kunnen leren en waarom dat belangrijk is.
- Bekijk eventueel met de klas dit animatiefilmpje met uitleg via terra-nova.nl/vredescentrum.
- Activeer voorkennis van de leerlingen in relatie tot de leerdoelen en thema's. Bijvoorbeeld over discussiëren en luisteren, of rond actuele gebeurtenissen of leerstof die samenvalt met thema's uit het burgerschapsspel.
- Als er bij sommige leerlingen specifieke gevoeligheden zijn met betrekking tot bepaalde thema's (vluchten, arm vs rijk enzovoort), is het handig dit op voorhand met hen te bespreken.
- Optioneel: maak vooraf naambordjes, zodat de begeleider van het Vredescentrum de leerlingen persoonlijker kan aanspreken.

Ga naar
terra-nova.nl/vredescentrum
voor alle filmpjes en
materiaal!

TIJDENS DE WORKSHOP

Wat kan je doen tijdens de workshop?

- Indien nodig: ondersteunen bij klasmanagement.
- Observeren en noteren (hiervoor staat op terra-nova.nl/vredescentrum een handig observatieformulier om uit te printen):

1a

Welke leerlingen verrassen mij en op welke manier?

- Wie zie ik opbloeien?
- Wie lijkt er moeite te hebben met welke aspecten?

1b

Welke thema's spelen onder de leerlingen?

TIP

Als vervolg op Terra Nova Minimaatschappij kun je met leerlingen een project starten, waarbij ze ideeën bedenken (en als het kan: uitvoeren!) om de eigen klas, school of wijk een beetje meer te laten lijken op hun ideale wereld uit het spel. Zo leren ze de waarden van hun eiland te vertalen naar de wereld om hen heen: van praten naar doen. Stichting Terra Nova - Democratisch Design verzorgt hiervoor ontwerpen, maar scholen kunnen dit ook goed zelf. Bekijk via terra-nova.nl/vredescentrum een voorbeeld video.

NA DE WORKSHOP

Wat kan je doen na de workshop?

Reflecteren

2a

Wie kan ik op basis van mijn observaties later nog meer stimuleren of ondersteunen?

- Wat vraagt dit van mijn handelen naar de klas of individuele leerlingen toe?
- Hoe kan ik dat doen?
- Wat wordt mijn eerstvolgende stap?

2b

Hoe kan ik dit later terug laten komen in mijn lessen?

- Welke koppelingen kan ik later maken met andere lesinhouden, actuele gebeurtenissen of klasgesprekken?
- Als er een bepaald thema is waar de leerlingen door geboeid waren, hoe kan ik hen dan aanmoedigen om hier iets mee te doen?

- Zijn er nog andere dingen opgevallen nu ik terugkijk op de workshop?
- Eventueel: deze inzichten uitwisselen met collega('s).

Feedbackformuliertje invullen

Heel fijn als je de korte, digitale feedbackformulieren in kan vullen, zodat we de kwaliteit van de workshop hoog kunnen houden en van jouw ervaring kunnen leren.

Voor leerlingen:

- ± 5-10 min;
- met laptop of tablet werkt het beste;
- link: bit.ly/vredescentrumll

Voor leerkrachten:

- ± 3-7 min;
- kan met alle apparaten;
- link: bit.ly/vredescentrumlk

Terugblikken met leerlingen

- Samen reflecteren op de workshop;
- Terugkomen op de leerdoelen;
- Terugkoppelen op welke manieren de onderwerpen, vaardigheden of inzichten nog terug zullen komen in de les.